

Q&A

Ondernemers met financiële zorgen

Februari 2023





VNG Realisatie

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

februari 2023

Inhoud

Introductie	3
Toegang ondernemers tot schuldhulpverlening	6
Ondernemers bereiken	8
Ondernemers passend ondersteunen	9
Zelf uitvoeren of uitbesteden	11
Wgs en Bbz	13

Introductie

Hoe is deze Q&A tot stand gekomen?

Veel gemeenten stellen vragen aan de VNG over de gemeentelijke ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen. Zij willen weten hoe zij ondernemers met financiële zorgen of problematische schulden tijdig kunnen bereiken en passend kunnen ondersteunen op basis van de wetgeving die hiervoor gemaakt is. De VNG ondersteunt gemeenten hierbij, beantwoordt vragen en organiseert daarnaast proactief (be)sprekuren, samenwerksessies en expertsessies met gemeenten. Dit doet de VNG in het kader van het project Ondernemers en Financiële Zorgen.

In deze Q&A zijn de veelgestelde vragen over de ondersteuning van ondernemers met financiële zorgen op een logische manier geordend en voorzien van antwoorden. De Q&A wordt regelmatig herzien, zodat de informatie actueel en bruikbaar blijft.

Voor wie is deze Q&A bedoeld?

Deze Q&A is bedoeld voor medewerkers van gemeenten die een rol spelen in het beleid, de coördinatie of de uitvoering van ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen.

Leeswijzer

De informatie in deze Q&A geordend rond een aantal hoofdthema's:

- Toegang ondernemers tot schuldhulpverlening
- Ondernemers bereiken
- Ondernemers passend ondersteunen
- Zelf doen of uitbesteden
- Wgs en Bbz

Wat houdt het project Ondernemers en Financiële Zorgen in?

Met het project Ondernemers en Financiële Zorgen ondersteunt de VNG gemeenten bij hun dienstverlening aan ondernemers met geldzorgen en/of schulden. Op de website [Ondersteuning ondernemers met financiële zorgen](#) vindt u praktische producten die u helpen bij het inrichten, uitvoeren en versterken van de ondersteuning aan ondernemers met financiële zorgen. U vindt hier onder andere een Handreiking, een Werkwijzer Ondernemers en Schulden en praktijkvoorbeelden van andere gemeenten. Het aanbod van ondersteuningsproducten wordt regelmatig geactualiseerd en uitgebreid.

Het project Ondernemers en Financiële Zorgen is onderdeel van het programma Verbinden Schuldendomein. Dit programma is ingericht om de per 1 januari 2021 gewijzigde wetten in het schuldendomein, projecten en initiatieven aan elkaar te verbinden en om overzicht te creëren. Daarnaast biedt het programma gemeenten ondersteuning bij de implementatie en uitvoering van de wetswijzigingen in het schuldendomein. Op de [Routekaart Wetten Verbinden Schuldendomein](#) vindt u de stappen naar implementatie van de vier wetten, met links naar aanvullende informatie over o.a. de [Wijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening](#).

Hoe blijft u met ons in contact?

U kunt met ons in contact blijven via onze Nieuwsbrief, als contactpersoon Ondernemers met Financiële Zorgen en via mail of telefoon.

Nieuwsbrief

Het Programma Verbinden Schulden informeert gemeenten via een tweewekelijkse nieuwsbrief over de ontwikkelingen in het schuldendomein. Wilt u de nieuwsbrief ontvangen? Meld u dan aan via [aanmelden Nieuwsbrief Schulden](#).

Contactpersoon Ondernemers met Financiële Zorgen

Specifiek voor het thema Ondernemers met Financiële Zorgen onderhoudt de VNG contact met één contactpersoon per gemeente, ISD of belastingsamenwerking. Zo kan de VNG gemeenten rechtstreeks informeren en de juiste ondersteuning bieden. Aanmelden kan via dit formulier: [aanmelden contactpersoon Ondernemers met financiële zorgen](#)

Vragen of opmerkingen?

Het Programma Verbinden Schuldendomein is van maandag t/m vrijdag voor gemeenten bereikbaar voor vragen en opmerkingen. De implementatiemanagers zijn te bereiken via schulden@vng.nl of tel. 070 373 8232 (van 9.00 uur tot 17.00 uur).

Toegang ondernemers tot schuldhulpverlening

Kunnen alle ondernemers met financiële zorgen terecht bij hun gemeente?

Alle ondernemers met financiële zorgen of problematische schulden kunnen bij hun woongemeente aankloppen, in elk geval voor advies. Soms kan de gemeente zelf adviseren, soms verwijst de gemeente door. Dat verschilt per gemeente en per situatie.

Of een ondernemer ook recht heeft op toegang tot de gemeentelijke schuldhulpverlening, hangt af van de vraag of de ondernemer persoonlijk aansprakelijk is voor de schulden van de onderneming.

Welke ondernemers kunnen een aanvraag schuldhulpverlening doen?

Alle ondernemers die persoonlijk aansprakelijk zijn voor schulden van hun onderneming kunnen een aanvraag doen voor gemeentelijke schuldhulpverlening. Per definitie zijn dit ondernemers met een eenmanszaak, VOF, commanditaire vennootschap of maatschap. Dit zijn rechtsvormen zonder rechtspersoonlijkheid en daarom is de ondernemer zelf, als natuurlijk persoon, aansprakelijk voor schulden van de onderneming. Maar ook andere ondernemers, die als natuurlijk persoon aansprakelijk zijn voor zakelijke schulden, kunnen voor die schulden een aanvraag schuldhulpverlening doen. Dit is bijvoorbeeld het geval als een ondernemer privé heeft meegetekend voor een lening van zijn BV. Of als een ondernemer zijn eenmanszaak heeft omgezet in een BV, maar nog betalingsverplichtingen heeft die hij met zijn eenmanszaak is aangegaan.

Rechtspersonen zoals BV's, stichtingen, verenigingen en coöperaties hebben geen toegang tot de gemeentelijke schuldhulpverlening. Bestuurders van ondernemingen met rechtspersoonlijkheid kunnen voor hulp bij schuldenproblematiek terecht bij gespecialiseerde juristen.

Moeten ondernemers zelf betalen voor schuldhulpverlening?

De kosten voor schuldhulpverlening aan de ondernemer als natuurlijk persoon zijn voor rekening van de gemeente, net als bij andere inwoners. Dit is in lijn met de brede toegang vanuit de Wgs en de rechtsgelijkheid. Het moet daarbij wel daadwerkelijk gaan om kosten voor schuldhulpverlening en niet om bedrijfsmatige kosten, want die zijn voor de ondernemer zelf. Kosten voor een minnelijk traject (schuldsanering of schuldbemiddeling) worden op grond van de wet door de gemeente betaald, net als voor andere inwoners. Anders ligt dit bij kosten voor bijvoorbeeld het op orde brengen van een achterstallige boekhouding, of voor kredietverstrekking voor een investering die noodzakelijk is om het bedrijf voort te zetten. Deze kosten komen voor rekening van de ondernemer, ook als het noodzakelijke uitgaven zijn om de schuldregeling te kunnen uitvoeren.

In de praktijk vormen met name de kosten voor een achterstallige boekhouding nogal eens een probleem. De boekhouder weigert zijn werk te doen zolang de ondernemer niet betaalt en zonder een kloppende boekhouding kan het schuldhulptraject niet starten, omdat de omvang van de schulden dan nog niet duidelijk is. Gemeenten kunnen ondernemers helpen om hieruit te komen, door in gesprek te gaan met de boekhouder of uitstel te vragen bij de schuldeisers, zodat eerst de boekhouder betaald kan worden. Er zijn ook gemeenten die de kosten voor het op orde brengen van de boekhouding betalen vanuit een schuldhulpverleningsfonds of vanuit de bijzondere bijstand.

Indien van toepassing, biedt ook het Bbz wellicht mogelijkheden om de kosten voor de ondernemer te beperken. Dit onderstreept het belang om vroeg in het traject te bepalen of een ondernemer met schulden tot de doelgroep van het Bbz behoort. Zie voor meer informatie de webpagina [Bijstand voor zelfstandigen \(Bbz\)](#) van de Rijksoverheid.

Moeten ondernemers hun onderneming stoppen om in aanmerking te komen voor schuldhulpverlening?

Het hebben van een onderneming is geen grond voor uitsluiting van schuldhulpverlening. Ook is beëindiging van de onderneming niet bij voorbaat het uitgangspunt in het verdere traject. Of dit nodig is, hangt af van de situatie. Na de aanvraag schuldhulpverlening bekijkt de schuldhulpverlener samen met de ondernemer wat in die specifieke situatie de beste manier is om uit de schulden te

komen. Een belangrijke vraag daarbij is: is de onderneming levensvatbaar, of niet? Als de onderneming levensvatbaar is en de ondernemer wil graag door, dan kan terugbetaling of sanering van schulden in beginsel wel degelijk samengaan met behoud of een doorstart van de onderneming. Vanuit de Wgs en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (hierna: Bbz) moet per situatie bekeken worden wat in de praktijk mogelijk is.

Ondernemers bereiken

Hoe kan een gemeente ondernemers bereiken?

Het is belangrijk om ondernemers die financiële zorgen hebben op tijd te bereiken, zodat de problemen zich niet onnodig verder opstapelen. Dit vraagt om een actieve houding van gemeenten, want de ervaring leert dat ondernemers zich niet snel melden bij gemeenten voor financiële hulp. Zij realiseren zich vaak niet dat ze hun gemeente om hulp kunnen vragen, of ze hebben geen volledig beeld van wat de gemeente voor hen kan betekenen. Daarnaast speelt schaamte of angst om een onderneming te moeten beëindigen soms een rol.

Gemeenten kunnen ondernemers (beter) bereiken door:

- Eenduidige, goed vindbare en betrouwbare informatie te geven op de gemeentelijke website (zie ook onze [Adviezen voor het inrichten van de gemeentelijke website voor ondernemers](#));
- Samenwerking te organiseren tussen verschillende afdelingen en medewerkers die in contact staan met ondernemers (economie/ondernemersdienstverlening, Bbz, schuldhulpverlening);
- Te inventariseren hoeveel ondernemers er in de gemeente zijn, welke ondernemers de gemeente al in beeld heeft en welke gegevens van deze ondernemers bekend zijn.
- Samenwerking te zoeken met ondernemersverenigingen en/of ondernemende (keten)partners in de gemeente. Zij kennen de taal en de vindplaatsen van ondernemers en kunnen vaak goed meedenken over wat er nodig is om ondernemers met financiële zorgen beter te bereiken of deze zelf toeleiden.

Mag een gemeente de Tozo-gegevens gebruiken om ondernemers te wijzen op schulddienstverlening?

Conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) dient er op zorgvuldige wijze omgegaan te worden met data ("persoonsgegevens"). Als een gemeente voor het uitvoeren van de Tozo-regeling gegevens van ondernemers heeft ontvangen, dan is het mogelijk om opnieuw met deze ondernemers contact op te nemen – mits dit gebeurt in het kader van de oorspronkelijke Tozo-regeling. Er hoeft niet opnieuw toestemming te worden gevraagd, zolang de gemeente de gegevens gebruikt voor het doel waarvoor deze zijn verkregen. Het doel van de gegevensverwerking was een correcte en tijdige uitvoering van de Tozo-regeling. Het bieden van nazorg aan deze ondernemers, bedoeld om financiële problematiek te voorkomen, kan worden beschouwd als onderdeel van de uitvoering.

Concreet betekent dit, dat een gemeente bijvoorbeeld een nazorgbrief kan sturen aan alle ondernemers die gebruik hebben gemaakt van de Tozo-regeling. De gemeente kan in die brief ondersteuning aanbieden bij eventuele terugbetaling van Tozo-middelen en uitgestelde belastingen en meteen ook wijzen op verdere mogelijkheden van advies en hulpverlening bij financiële zorgen of problematische schulden.

Vallen ondernemers ook onder de vroegsignaleringsplicht van gemeenten?

De doelgroep voor vroegsignalering van schulden op basis van betalingsachterstanden bestaat uit natuurlijke personen, inclusief inwoners die persoonlijk aansprakelijk zijn voor schulden van hun onderneming. Uit de vroegsignalen zelf is meestal niet af te leiden dat het om een ondernemer gaat. Dit blijkt vaak pas als er contact ontstaat. Vroegsignalering stelt gemeenten in staat om meer ondernemers met financiële zorgen (tijdig) te bereiken en een passend ondersteuningsaanbod te doen. Soms ontvangen gemeenten vroegsignalen op naam van bijvoorbeeld een BV. Het oppakken van dergelijke signalen is niet verplicht, maar kan ook bijdragen aan het bereiken van meer ondernemers met financiële zorgen.

Ondernemers passend ondersteunen

Waar heeft elke ondernemer met financiële zorgen recht op?

Net als andere inwoners hebben ondernemers met financiële zorgen recht op een eerste gesprek/intakegesprek (binnen 4 weken na aanvraag, in crisissituaties binnen 3 werkdagen) en vervolgens, als zij gebruik willen maken van schuldhulpverlening, op een toelatingsbeschikking met een plan van aanpak of een afwijbsbeschikking (binnen 8 weken na het intakegesprek). Zie voor meer informatie over o.a. termijnen onze [Q&A Wijziging Wgs](#).

Wat zijn aandachtspunten bij het passend ondersteunen van ondernemers met financiële zorgen?

Om ondernemers goed te ondersteunen, is het belangrijk om te voldoen aan de wettelijke vereisten van de Wgs en daarnaast te zorgen voor een integrale intake en flankerende ondersteuning. Een ander aandachtspunt is het ontzorgen van ondernemers bij het aanleveren van gegevens, door gebruik te maken van Suwinet.

Waarom is een integrale intake belangrijk?

Het is belangrijk om bij de intake aandacht te hebben voor zowel de ondernemer als de onderneming. Dit vraagt om betrokkenheid en expertise vanuit zowel de Wgs als het Bbz. Met een integrale intake kan de gemeente zorgvuldig en vlot vaststellen wat voor de betreffende ondernemer nodig en mogelijk is. Deze ondersteuning kan vervolgens vorm krijgen in een integraal plan.

Wat wordt bedoeld met flankerende ondersteuning?

Gemeenten hebben een belangrijke verwijfsfunctie naar aanvullende of flankerende ondersteuning, naast de schuldhulp die gemeenten zelf bieden. Ondernemers met financiële zorgen hebben vaak baat bij contact met andere ondernemers die 'hun taal spreken' of ervaring hebben met het zoeken naar ondersteuning, het maken van keuzes over de onderneming of het doorlopen van een schuldhulpverlenings- of Bbz-traject. Veel gemeenten werken nauw samen met organisaties en instanties zoals [Over Rood](#), [Ondernemersklankbord](#), [155 Red een bedrijf](#) of [Mkb Doorgaan](#). Er zijn ook gemeenten waar ondernemers die eerder hulp van de gemeente ontvingen vanuit hun ervaring ondersteuning bieden aan andere ondernemers.

Welke mogelijkheden biedt Suwinet om gegevens van ondernemers in te zien?

In de gewijzigde Wgs zijn grondslagen opgenomen zodat schuldhulpverleners (na het vaststellen van de hulpvraag) zelf digitale informatiebronnen kunnen raadplegen over o.a. inkomsten, vermogen en hulpverlening. Zo worden inwoners ontzorgd en hun inlichtingenplicht beperkt tot de gegevens die schuldhulpverleners niet zelf kunnen verkrijgen. Om deze informatie in een keer te raadplegen worden de informatiebronnen ontsloten via Suwinet. Voor ondernemers kunnen deze (private) gegevens uiteraard ook geraadpleegd worden. Daarnaast wordt er gewerkt aan een aanvullende dataset specifiek voor gegevens die voor ondernemers relevant zijn.

Hoe richten gemeenten de schuldhulpverlening aan ondernemers in de praktijk in?

Er zijn verschillende manieren waarop gemeenten hun ondersteuning aan ondernemers op basis van de wettelijke kaders vormgeven. Zo kunnen zij maatwerk bieden, passend bij het lokale ondernemersklimaat en aansluitend op lokale initiatieven.

Veel gemeenten hebben een ondernemersloket - online en soms ook fysiek - als laagdrempelige ingang voor alle vragen van ondernemers. Ondernemers die in gesprek willen over geldzorgen of schulden worden via die centrale ingang doorgeleid naar de juiste persoon om mee in gesprek te gaan. In sommige gemeenten is dat een medewerker van de gemeente

zelf, zoals een consulent schuldhulpverlening en/of een Bbz-consulent. Andere gemeenten kiezen ervoor om de schuldhulpverlening aan ondernemers vanaf het eerste gesprek uit te besteden aan een gespecialiseerde organisatie of een regionaal samenwerkingsverband.

Zelf uitvoeren of uitbesteden

Kun je de schuldhulpverlening aan ondernemers beter zelf uitvoeren of uitbesteden?

Sommige gemeenten doen zelf de intake, de besluitvorming en de uitvoering van de schuldhulpverlening aan ondernemers. Anderen hebben dit geheel of gedeeltelijk uitbesteed aan een gespecialiseerde organisatie of ondergebracht in een regionaal samenwerkingsverband. Beide keuzes hebben voor- en nadelen en wat de doorslag geeft is per gemeente verschillend. Gemeenten kunnen veel leren van elkaars afwegingen en ervaringen met het zelf uitvoeren of juist (gedeeltelijk) uitbesteden van schuldhulpverlening voor ondernemers. Op onze website staan diverse [voorbeelden en ervaringen van gemeenten](#) en in de nabije toekomst hoopt VNG een op praktijkervaringen gebaseerd afwegingskader aan gemeenten ter beschikking te stellen.

Waar vind ik opleidingen om mensen binnen mijn gemeente op te leiden als schuldhulpverlener voor ondernemers?

Er zijn meerdere opleidingsorganisaties die trainingen en opleidingen aanbieden. Het is verstandig u goed te verdiepen in de kwaliteit van de organisatie en de waardering van andere gemeenten. Daarnaast heeft de branchevereniging NNVK een [Module schuldhulpverlening voor ondernemers](#).

Hoe kan ik als gemeente de inkoop vormgeven als ik de schuldhulpverlening aan ondernemers wil uitbesteden?

In artikel 3a van de Wgs staat dat de besluitvorming over en de uitvoering van de schuldhulpverlening kan worden verricht door gemandateerde organisaties of instellingen. Gemeenten kunnen dus zowel de besluitvorming als de uitvoering uitbesteden. Om de besluitvorming en/of uitvoering aan een externe organisatie over te laten, moet het college die organisatie wel mandateren. Het uitbesteden van de werkzaamheden kan via reguliere aanbesteding of via het 'verlichte' SAS-regime¹. Op basis daarvan kan de gemeente een partij selecteren die de schuldhulpverlening uitvoert.

De gewijzigde Wgs maakt overigens wel expliciet dat de gemeente verantwoordelijk blijft voor de borging van kwaliteit en het behandelen van klachten, ongeacht de mandatering. Ondernemers mogen hun klacht zowel bij het college als bij de externe organisatie indienen. In onze [Leidraad uitbestede diensten](#) vindt u hierover informatie.

Wat zijn aandachtspunten voor gemeenten bij het (gedeeltelijk) uitbesteden van schuldhulpverlening aan ondernemers?

In onze [Handreiking Grip op schuldhulpverlening](#) vindt u een uitgebreid overzicht van belangrijke aandachtspunten voor gemeenten bij het uitbesteden van schuldhulpverlening in het algemeen. Hieronder staan enkele specifieke aandachtspunten bij het uitbesteden van schuldhulpverlening aan ondernemers:

- Wees als gemeente laagdrempelig bereikbaar voor ondernemers en geef duidelijke, betrouwbare informatie op o.a. de gemeentelijke website, ook als de schuldhulpverlening (deels) is uitbesteed.
- Zorg binnen de wettelijke termijn van vier weken voor een integraal intakegesprek, gericht op zowel de onderneming als de privésituatie van de ondernemer, met expertise vanuit zowel de Wgs als het Bbz.
- Zorg binnen de wettelijke termijn van acht weken na de hulpvraag van de ondernemer voor een toelatingsbeschikking met plan van aanpak (of een afwijzingsbeschikking).
- Gemeenten zijn altijd zelf verantwoordelijk voor de toegang tot en kwaliteit van de hulpverlening

¹ Zie voor meer informatie de [Handreiking SAS zonder EMVI](#).

en het werken conform de wettelijke termijnen, ook als anderen namens het college de intake, de besluitvorming en/of de uitvoering doen. Dit vraagt om goede regievoering en monitoring. Maak daarom duidelijke afspraken met gemandateerde partijen en andere samenwerkingspartners over de op te leveren resultaten in de diverse fasen van het traject en houd zicht op de voortgang. Voor een goede regievoering en monitoring is het van belang dat binnen de gemeente basiskennis van schuldhulpverlening aan ondernemers aanwezig is.

Wgs en Bbz

Welke wettelijke regelingen zijn er voor schuldhulp aan ondernemers?

Gemeenten bieden hulp op basis van twee wetten/besluiten: de Wgs en het Bbz.

De Wgs regelt de brede toegang tot schuldhulpverlening voor alle natuurlijke personen, de termijnen en de gegevensverwerking. Uitgebreide informatie vindt u op onze webpagina [Wijziging Wgs](#).

Het Bbz regelt dat zelfstandig ondernemers die (tijdelijk) weinig inkomen hebben en aan bepaalde voorwaarden voldoen, in aanmerking kunnen komen voor een uitkering dat het inkomen aanvult tot bijstandsniveau. De Bbz-uitkering kan worden aangewend voor inkomensondersteuning, maar ook voor bijvoorbeeld een saneringskrediet. Uitgebreide informatie vindt u in de [Handreiking Bbz](#) van Stimulansz en PPO en op de webpagina [Bijstand voor zelfstandigen \(Bbz\)](#) van de Rijksoverheid.

Bij een niet-levensvatbaar bedrijf is Bbz toch niet mogelijk?

Het Bbz is bedoeld voor ondernemers die een levensvatbaar bedrijf hebben, maar door omstandigheden het tijdelijk niet redden. Er kan dan onder bepaalde voorwaarden een uitkering voor levensonderhoud worden gegeven. In sommige gevallen is ook kapitaalverstrekking voor het bedrijf zelf mogelijk. Ook ondernemers die aan de start of aan het einde van hun ondernemerschap staan, kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor een Bbz-uitkering.

Er zijn een paar uitzonderingen op de voorwaarde dat het bedrijf levensvatbaar moet zijn:

- Als een ondernemer het bedrijf moet beëindigen, omdat het niet (meer) levensvatbaar is, kan hij of zij tijdelijk een beroep doen op het Bbz. De ondernemer krijgt dan een aanvullende uitkering tot bijstandsniveau voor de duur van maximaal één jaar. In deze periode kan het bedrijf op een verantwoorde manier worden beëindigd.
- Als een ondernemer geboren is vóór 1960 en een niet-levensvatbaar bedrijf heeft, kan hij of zij onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor een uitkering of bedrijfskapitaal via het Bbz.

Wat is de definitie van een levensvatbaar bedrijf?

Een levensvatbaar bedrijf is een bedrijf dat met zijn bedrijfsvoering voor langere tijd winstgevend (rendabel) is en aan zijn financiële en organisatorische verplichtingen kan voldoen. De levensvatbaarheid van een onderneming kan worden vastgesteld aan de hand van een analyse van het fundament van de onderneming (waaronder een financiële analyse en analyse van alle aspecten van de onderneming, het businessmodel (waaronder de markt, de propositie en de commerciële slagkracht) en de ondernemer zelf. Op de website van de Kamer van Koophandel vindt u een praktisch stappenplan voor het [bepalen van de levensvatbaarheid van een bedrijf](#).